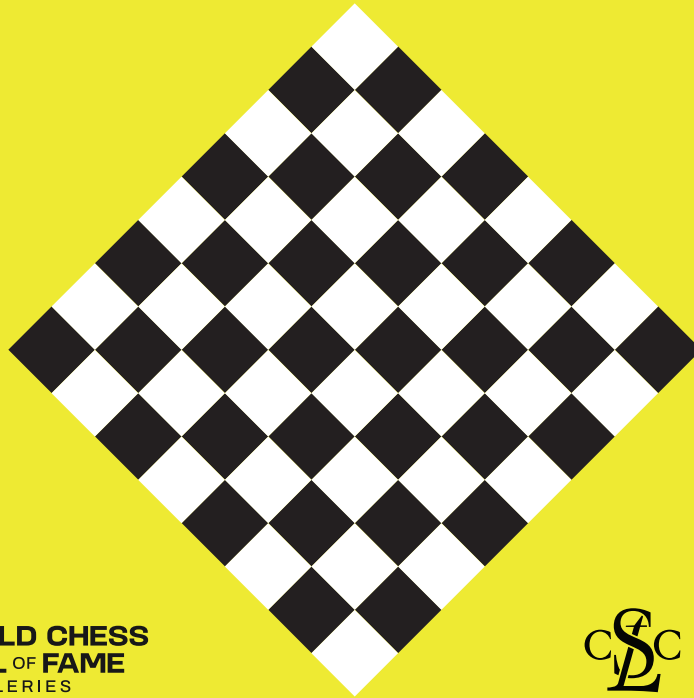

**WORLD CHESS
HALL OF FAME
& GALLERIES**

**Saint Louis
CHESS CLUB**

Вчимосся як

Читати & Писати Шахи

by Dr. Jeanne Cairns Sinquefield
Автор Jeanne Cairns Sinquefield

Translated by GM Alexander Onischuk, Anna Solodukhino
Переклад ГМ Алекса Онищука, Анни Солодухіної

Ви можете грати в шахи, не знаючи як читати або писати шахову нотацію. Я навчилася грати в шахи на задньому ґанку будинка з моїм дідусем. Ні я, не він не знали, що існують шахові книжки або що необхідно записувати свої ходи. Ми просто грали.

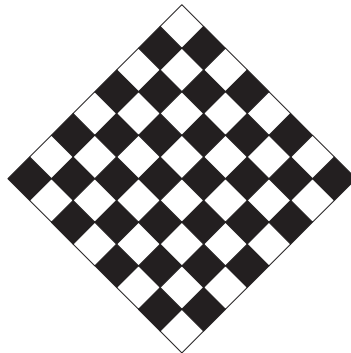
Нещодавно, я вирішила, що хочу стати грамотною.

Мені не подобався жоден матеріал доступний для вивчення як писати та читати шахові нотатки. Усі вони були занадто складними і були засновані лише на читанні. В той час, як моя праця поєднує читання, комунікацію, писемність та фізичний рух фігур. Також, мій матеріал розгалужує необхідні знання в прості для розуміння підрозділи: а) назва фігур б) поля с) типи шахової нотації та d) комбінація а)-с) пунктів для зостасування навичок письма та читання під час гри.

Якщо я можу стати грамотною в моєму віці (70+), будь-хто зможе.

Jeanne Cairns Sinquefield

Співзасновник Шахового Клубу Сент-Луїсу

Подяки

Цей проєкт здобув підтримку і допомогу від багатьох людей, включаючи робітників Шахового Клубу Сент-Луїсу, Зал Світової Шахової Слави, і шахових гравців різних рівней, від майстрів спорту до початківців. Особливу подяку хотілося б висловити моєму онукові Логану, який навчив мене орієнтуватися на шаховій дошці; та моєму чоловікові, хто вважає, що кожен повинен вміти грати в шахи.

Багато шахових гравців не можуть читати та писати шахову нотацію.

Це стає перепорою щоб продовжувати свій шаховий ріст. Проте, це не важко виправити і вивчити. Чотири кроки, як вивчити: а) Літерація Шахових Фігур б) Шахові поля на дошці с) Особливі Типи Шахових Ходів d) Комбінація а)-с) Пунктів, щоб Писати та Читати Ходи в Грі.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВАС ДО ВИКОНАННЯ!!!

Шахові Фігури мають Назви та Літери

Фігура 1.

Король (Кр)

Ферзь (Ф)

Тура (Т)

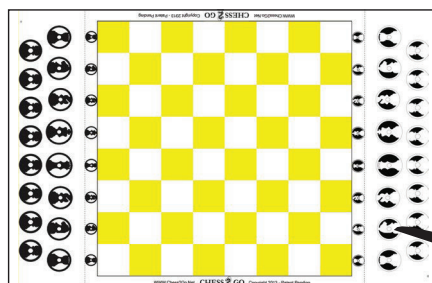
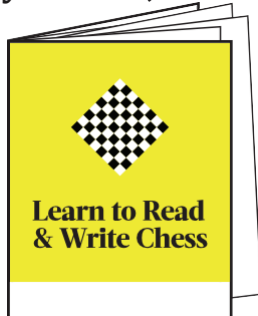

Слон (С)

Кінь (К)

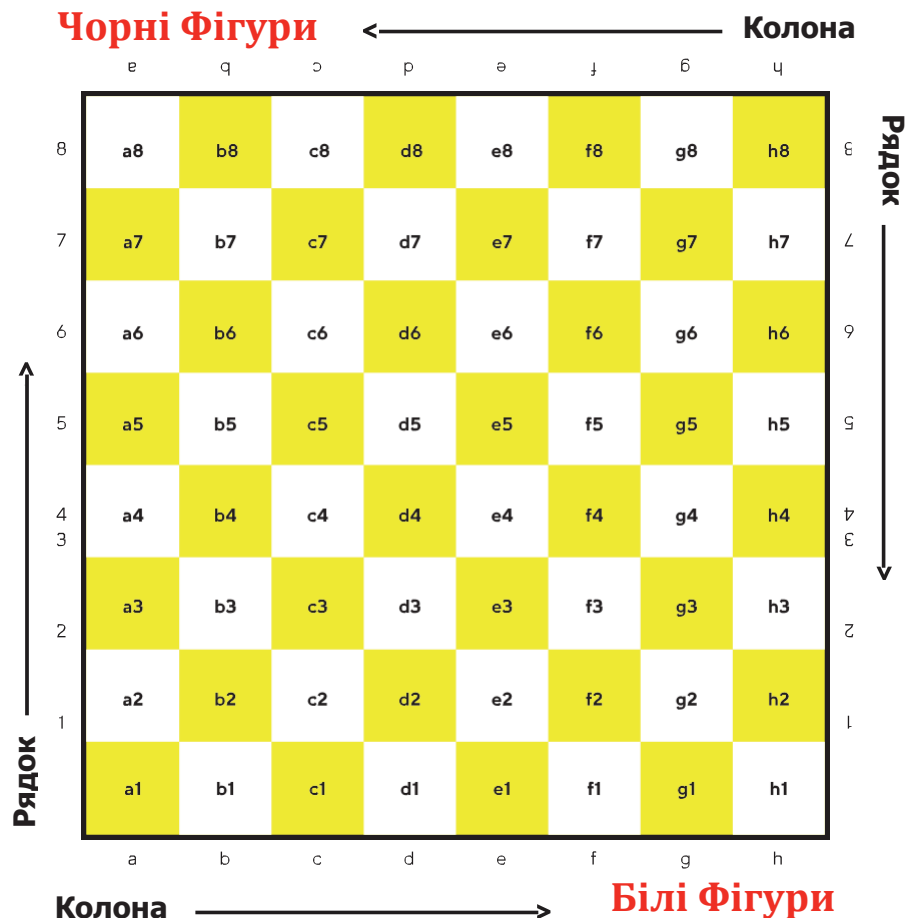
- (1) **Напишіть** Назви та Літери кожної Фігури (для пішака не має літери)
- (2) **Поставте** Паперову Шахову Дошку (в центрі).
- (3) **Напишіть** літери (Кр,Ф,С,К, або Т) на кожній оновній фігурі.
- (4) **Виріжте** окремі фігури. Можна преклеїти до кришок від бутілки,ін.

Шахові Дошки мають Колони, Рядки та Поля

Шахова Дошка має **Колони** (a,b,c,d,e,f,g,h) і **Ряди** (1,2,3,4,5,6,7,8). Усього 8 Колон та 8 Рядів, з 64 полями. Поля позначаються Літерою Колони та Номером Рядка,
Напр.: a1 або h7.

Фігура 2. Зображення дошки з назвами Колон, Рядків та Полей.

- (5) **Напишіть** Літери колон і Нумери рядків на шаховій паперовій дошці. Колони — a,b,c,d,e,f,g,h Рядки — 1,2,3,4,5,6,7,8. Звертєся з Фігура 2.
- (6) **Напишіть** кожне Поле на шаховій паперовій дошці (всього 64). Напр.: a1, a2, до h8. Звертєся з Фігура 2.
- (7) **Вкажіть** на кожний квадрат та **Скажіть** яке це поле. Напр.: f6
- (8) **Розташуйте** п'ять фігур на дошці. **Назвіть** Літеру та Поле. Напр.: Ta1

(9) Розставте позиції на шаховій дошці.

Позиції мають Літери Фігур (окрім пішаків) і поля, за винятком пішаків - для них вказують тільки поля. Наприклад: Король на е6 це Ке6. Пішак на g2 це g2.

9а) Розставте і Назвіть Позиції на Шаховій Паперовій Дошці, після **Запишіть** позиції.

Напишіть

Та1, Kb1, Cc1, Фd1, Кре1, Cf1, Kg1, Th1

Напишіть _____

Напишіть Пішаки a2,b2,c2,d2,e2,f2,g2,h2

Напишіть _____

Чорні Та8, Kb8, Cc8, Крд8, Фе8, Cf8, Kg8, Th8

Напишіть _____

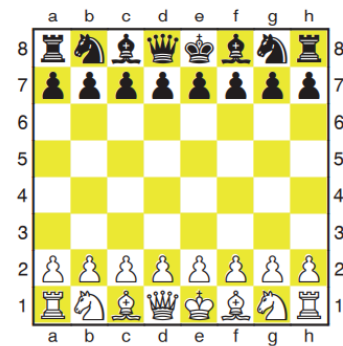
Чорні Пішаки a7,b7,c7,d7,e7,f7,g7,h7

Напишіть _____

Звіртеся Фігура 3а.

Фігура 3а.

Початкова Позиція

Корисні Підказки

Ферзь на своєму
кольорі.

Права тура завжди
на білому полі.

9б) Розставте і Назвіть Позиції на Шаховій Паперовій Дошці, після **Запишіть** позиції.

Напишіть Та1, Кс3, Фd2, Кре1, Cf1, Kg1, Th1

Напишіть _____

Напишіть Пішаки a2,b2,c2,d4,e5,f2,g2,h2

Напишіть _____

Чорні Та8, Kb8, Cc8, Фе7, Кре8, Кd7, Th8

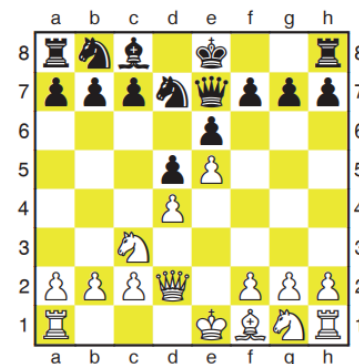
Напишіть _____

Чорні Пішаки a7,b7,c7,d5,e6,f7,g7, h7

Напишіть _____

Звіртеся Фігура 3б.

Фігура 3б

ОСОБЛИВІ ТИПИ ШАХОВИХ ХОДІВ

Шахові Ходи (Нотація) мають фіксований порядок, див. Фігура 4. Для запису шахових ходів використовують Літеру Фігури (Фігура 1), Поле (Фігура 2), Спеціальний символ (Фігура 4).

Фігура 4. Порядок Нотації Шахових Ходів

СИМВОЛ	НАЗВА ХОДУ	НОТАТКИ
	Літера Фігури	Обов'язково для Кр, Ф, Т, С, або К. (не для пішака)
	Початкове Поле	Якщо однакові фігури прямують на Фінальне Поле, напр. Kgf2, T1a3, cxd4
x	Взяття	напр. Kxa5, Кінь б'є на поле a5, dxe7 (Пішак)
	Фінальне Поле	Обов'язково ,напр.d5 (пішак)або Tf5, Фінальне Поле для Тури це f5
=	Перетворення Пішака	напр.e8=Ф, Пішак ходить на e8, і замінюється на Ферзя
+	Шах	напр.Ch3+, Слон ходить на h3, оголошуючи Шах Королю
# або ++	Мат	напр. Fe7#, Ферзь ходить на e7, оголошуючи Мат Королю
ОСОБЛИВІ ХОДИ		див. Фігура 9.
O-O	Рокірування (в сторону Короля)	Білі: Kpg1, Th1f1 Чорні: Kpg8, Th8f8
O-O-O	Рокірування (в сторону Ферзя)	Білі: Kpc1, Ta1d1 Чорні: Kpc8, Ta8d8

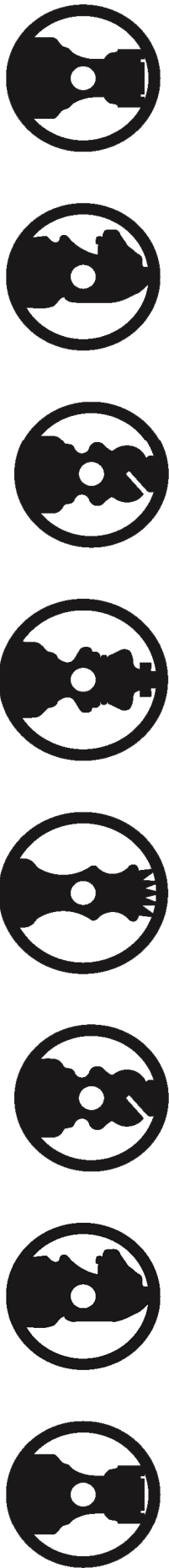
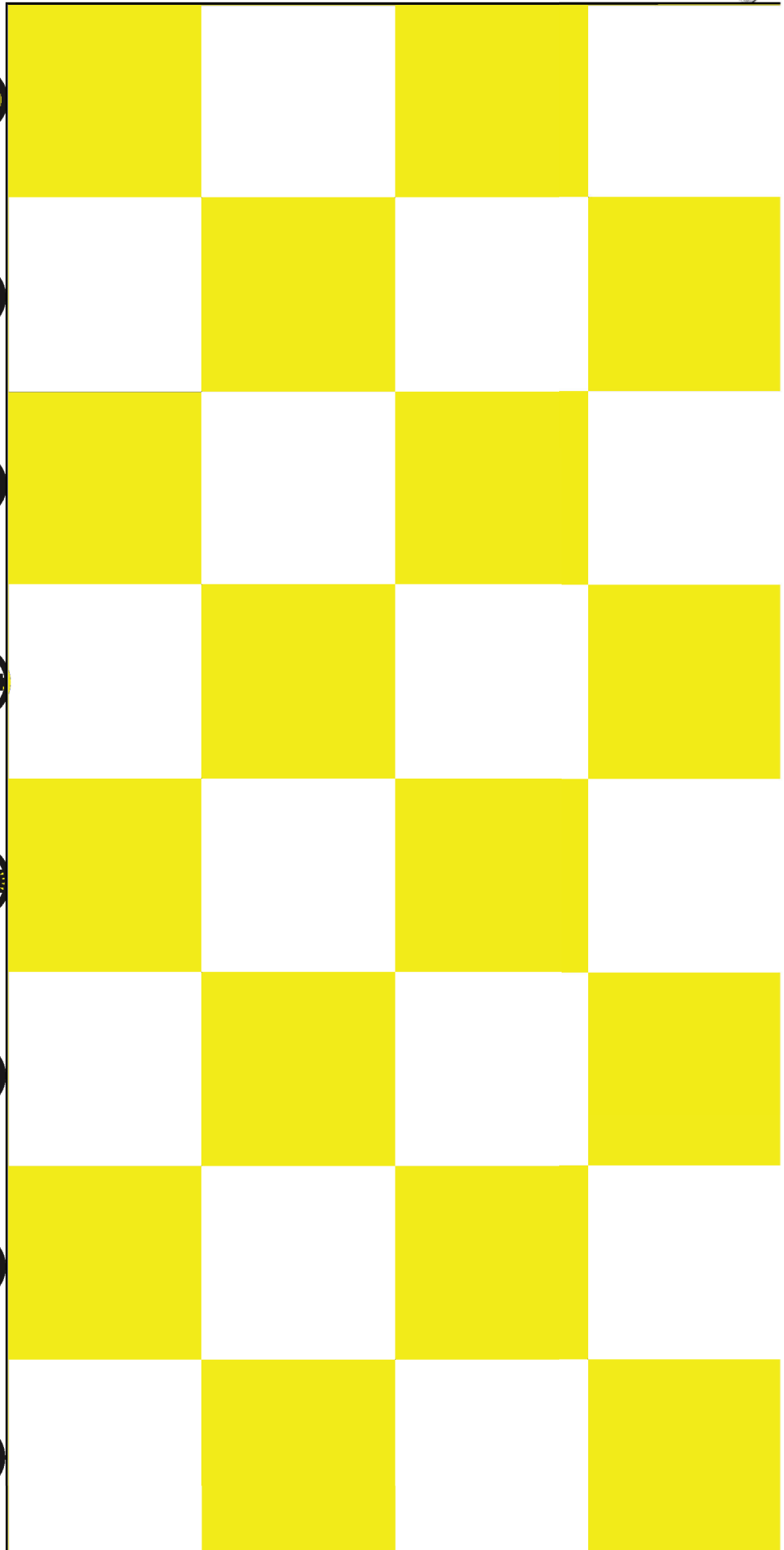
(10) Почніть та Програвайте Ходи на Шаховій Паперовій Дошці.

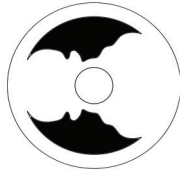
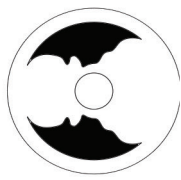
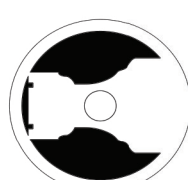
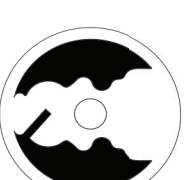
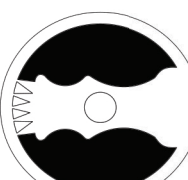
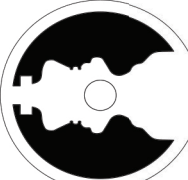
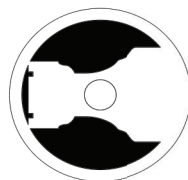
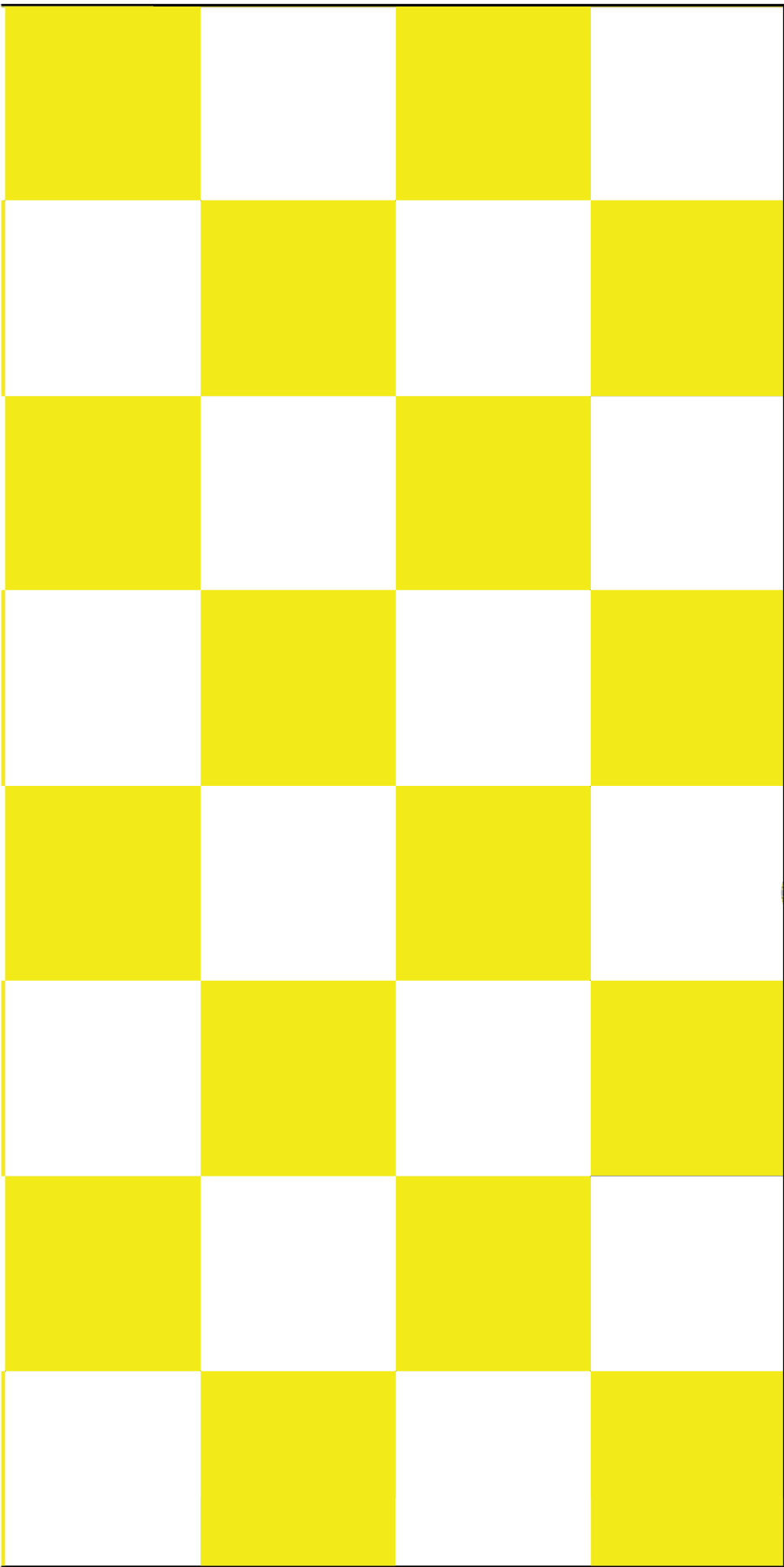
Проговорюйте приклади. Просте Правило: Порядок Нотації такий самий, як при говорінні. Можливі Початкові Поля подані у дужках ().

ЗАГАЛЬНІ ПРИКЛАДИ ШАХОВИХ ХОДІВ			
		Kgf2 або K4f2	Кінь ходить з g4 на f2 (Додаємо g колону або 4 рядок. Якщо Початкове Поле необхідно)
a4	Пішак ходить на a4 (напр. розпочавши з a2)	gxf5	Пішак на g вертикалі б'є на f5, див. Фігура 5. (Використовуємо назву колони для взяття пішаком)
g6	Пішак ходить на g6 (напр. розпочавши з g5)	e8=Ф	Білий Пішак ходить на e8, і змінюється на Ферзя (напр. розпочавши з e7), див. Фігура 7.
Cd2	Слон ходить на поле d2 (напр. розпочавши з c1)	Ch3+	Слон ходить на h3, Шах
Ke3	Кінь ходить на e3 (напр. розпочавши з g2)	c2#	Ферзь ходить на c2, Мат, див. Фігура 8b.
Kxf2	Кінь б'є на поле f2 (напр. розпочавши з g4)		
dxe7	Пішак на вертикалі d б'є на e7 (напр. розпочавши з d6)		

ПОЗЛОПНІТЬ ШАХОВУ ПАПЕРОВУ ДОШКУ

— РОЗГОРНІТЬ ШАХОВУ ПАПЕРОВУ ДОШКУ —

(11) Розставте, Говоріть, та Рухайте на Шаховій Паперовій Дошці.

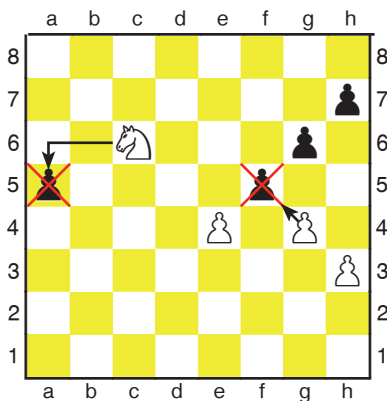
Зіграйте кожен приклад шахового ходу на дошці.

(12) Запишіть шахову нотацію на лінії під Фігури 5-9.

Фігури 5-9. Приклади особливих типів ходів на дошці.

5. Взяття X Пішак X

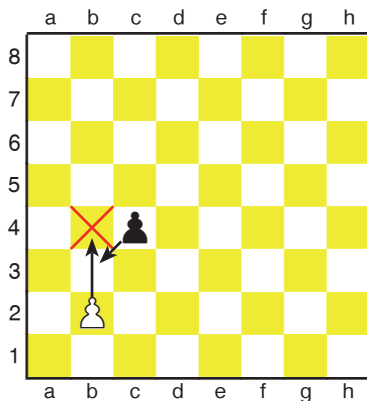
Кхa5 gf5 (зауважте: 2
пішаки можуть ходити)

Напишіть _____

6. Взяття на проході

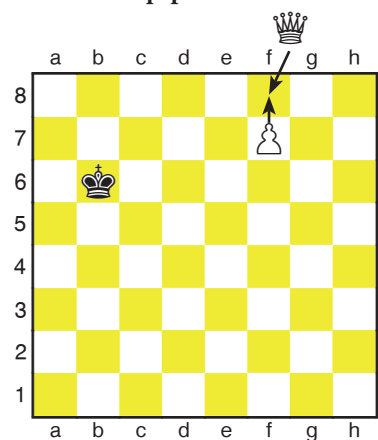
Білі на b4. Чорні б'ють b4,
ходячи на b3: cxb3

Напишіть _____

7. Перетворення Пішака =

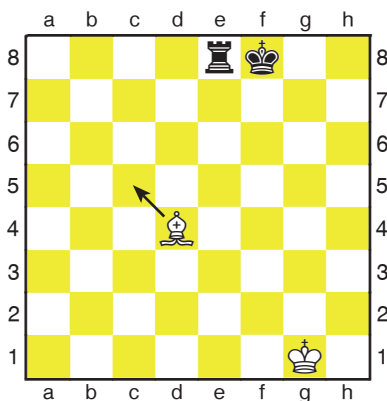
Пішак ходить на f8 змінюючись на
ферзя: f8=Ф

Напишіть _____

8a. Шах +

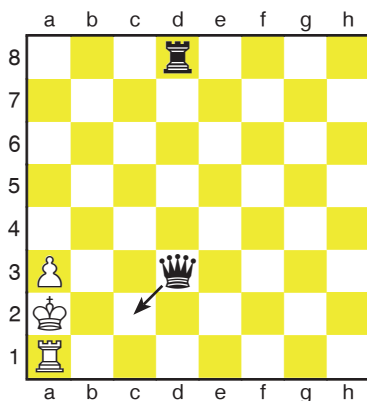
Сс5+

Напишіть _____

8b. Мат

Фс2#

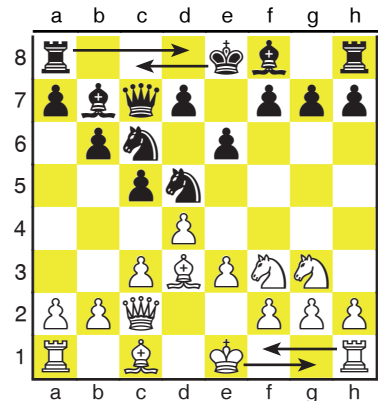

Напишіть _____

9. Рокірування

В сторону Ферзя: 0-0-0

В сторону Короля: 0-0

Напишіть _____

Написання і Читання Шахових Ходів

Час зіграти партію, використовуючи письмову шахову нотацію (ходи).

(13) Зіграйте наступну гру на вашій шаховій паперовій дошці.

Використовуйте Початкові Поля, Фігура 3а. Зверте фінальні поля з Фігура 11.

Фігура 10.

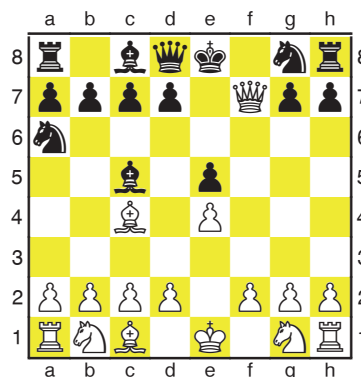
Дитячий Мат

БІЛІ

ЧОРНІ

1. e4	e5
2. Cc4	Cc5
3. Фh5	Ка6
4. Фxf7#	1-0

Фігура 11.

(14) Зіграйте шахову партію із суперником.

Запишіть ходи на бланку. Дивіться наступну сторінку з прикладами бланків. Після 4 ходів перевірте чи збігаються записи у вашому бланку з бланком вашого суперника. Закінчіть партію.

(15) Зіграйте ще раз вашу партію, використовуючи бланк.

Чи вдалося вам відтворити партію?

(16) Зіграйте ще шість партій, використовуючи бланки.

Грайте як за білих, так і за чорних. Звертайте увагу на кожен 4 ходи. Чи можете ви повторити партії?

(17) Зіграйте ходи, використовуючи формат описаний у книжці.

Використовуйте Початкові Поля.

Книжковий Формат - це номер, хід білих, хід чорних.

1. e4 e5 2. Kf3 Kc6 3. Cb5 a6 4. Ca4 b5 5. Cb3 Kf6

(18) Навчіть когось ще Читати та Писати Шахи.

Вітання. Ви можете читати і писати шахи. Щоб краще грати та нотувати більше ігор. Також грайте партії з книжок.

SAINTLOUISCHESSCLUB.ORG (314) 361-(2437)					
ТУРНІР			ДАТА		
РАУНД	ДОШКА	СЕКЦІЯ	ЧАСОВИЙ КОНТРОЛЬ		
БІЛІ		ЧОРНІ			
	БІЛІ	ЧОРНІ		БІЛІ	ЧОРНІ
1			31		
2			32		
3			33		
4			34		
5			35		
6			36		
7			37		
8			38		
9			39		
10			40		
11			41		
12			42		
13			43		
14			44		
15			45		
16			46		
17			47		
18			48		
19			49		
20			50		
21			51		
22			52		
23			53		
24			54		
25			55		
26			56		
27			57		
28			58		
29			59		
30			60		
РЕЗУЛЬТАТ:		БІЛІ ВИГРАЛИ	НІЧІЯ	ЧОРНІ ВИГРАЛИ	
ПІДПИС		ПІДПИС		ПІДПИС	

SAINTLOUISCHESSCLUB.ORG (314) 361-(2437)					
ТУРНІР			ДАТА		
РАУНД	ДОШКА	СЕКЦІЯ	ЧАСОВИЙ КОНТРОЛЬ		
БІЛІ		ЧОРНІ			
	БІЛІ	ЧОРНІ		БІЛІ	ЧОРНІ
1			31		
2			32		
3			33		
4			34		
5			35		
6			36		
7			37		
8			38		
9			39		
10			40		
11			41		
12			42		
13			43		
14			44		
15			45		
16			46		
17			47		
18			48		
19			49		
20			50		
21			51		
22			52		
23			53		
24			54		
25			55		
26			56		
27			57		
28			58		
29			59		
30			60		
РЕЗУЛЬТАТ:		БІЛІ ВИГРАЛИ	НІЧІЯ	ЧОРНІ ВИГРАЛИ	
ПІДПИС		ПІДПИС			

SAINTLOUISCHESSCLUB.ORG (314) 361-(2437)					
ТУРНІР			ДАТА		
РАУНД	ДОШКА	СЕКЦІЯ	ЧАСОВИЙ КОНТРОЛЬ		
БІЛІ		ЧОРНІ			
	БІЛІ	ЧОРНІ		БІЛІ	ЧОРНІ
1			31		
2			32		
3			33		
4			34		
5			35		
6			36		
7			37		
8			38		
9			39		
10			40		
11			41		
12			42		
13			43		
14			44		
15			45		
16			46		
17			47		
18			48		
19			49		
20			50		
21			51		
22			52		
23			53		
24			54		
25			55		
26			56		
27			57		
28			58		
29			59		
30			60		
РЕЗУЛЬТАТ:		БІЛІ ВИГРАЛИ	НІЧІЯ	ЧОРНІ ВИГРАЛИ	
ПІДПИС		ПІДПИС		ПІДПИС	

SAINTLOUISCHESSCLUB.ORG (314) 361- (2437)					
ТУРНІР			ДАТА		
РАУНД	ДОШКА	СЕКЦІЯ	ЧАСОВИЙ КОНТРОЛЬ		
БІЛІ		ЧОРНІ			
	БІЛІ	ЧОРНІ		БІЛІ	ЧОРНІ
1			31		
2			32		
3			33		
4			34		
5			35		
6			36		
7			37		
8			38		
9			39		
10			40		
11			41		
12			42		
13			43		
14			44		
15			45		
16			46		
17			47		
18			48		
19			49		
20			50		
21			51		
22			52		
23			53		
24			54		
25			55		
26			56		
27			57		
28			58		
29			59		
30			60		
РЕЗУЛЬТАТ:		БІЛІ ВИГРАЛИ	НІЧІЯ	ЧОРНІ ВИГРАЛИ	
ПІДПИС		ПІДПИС		ПІДПИС	

Ігри для Шахових Тренерів

Ігри Jeanne для Засвоєння Шахової Нотації

1. Назви Фігур – Літери Кр,Ф,С,К,Т і П.

- a. Покажіть Фігуру, діти кричать Літеру у відповідь
- b. Скажіть Літеру фігури, діти обирають відповідну Фігуру.
- c. Покажіть Фігуру, діти записують Літеру. Переможець(жці) з найбільшою кількістю правильних відповідей.

2. Назви Полей – a,b,c,d,e,f,g,h; 1-8

- a. Покажіть поле на дошці, діти кричать назву поля, напр. d3
- b. Покажіть поле на дошці, діти записують назву поля, напр. a4, Переможець(жці) з найбільшою кількістю правильних відповідей.
- c. Скажіть назву поля, діти ставлять фігуру на дошку.
- d. Скажіть назву поля, діти говорять воно біле чи чорне.
- e. Покажіть список написаних полей для чорних та білих фігур, діти ставлять усі фігури на дошку. Використовуйте для розставлення позицій. Переможець(жці) найшвидші з правильним розсташуванням фігур.

3. Назва Ходу– взяття(x), рокірування(0-0,0-0-0), взяття на проході(+), мат(++)

- a. Покажіть список назв ходів, діти записують нотацію. Переможець(жці) найшвидші з правильними відповідями.
- b. Зіграйте один хід, діти кричать нотацію для ходу.
- c. Зіграйте декілька ходів, діти записують нотацію для ходів. Переможець(жці) з усіма правильними відповідями.

4. Ігрові Ходи – фігура, поле, ход та нотація поля.

- a. Зіграйте один хід, індивідуально дитина говорить (фігуру, поле, хід, поле) нотацію.
- b. Зіграйте декілька ходів, діти записують повну нотацію. Переможець(жці) з усіма правильними відповідями.
- c. Покажіть список ігрових ходів, діти роблять ходи на дошці. Переможець(жці) мають правильне розсташування фігур на дошці за найменший час.

Списки підготовлені тренером потрібні для 1с,2b,2e,3a,3с,4b,4с, щоб перевіряти результати і визначати переможця. Маленькі діти можуть бути повільними у записі та читанні нотації. Тому, можливо обмежитися 1a,1b,2a,2с,2d,3b,4a.

“Ця книжка допоможе будь-якому шаховому гравцю навчитися писати і читати шахи.

Також це чудовий ресурс для тренерів і батьків. Я хотів би навчитися цьому раніше.”

–Тоні Річ, виконавчий директор шахового клубу Сент-Луїс

“Шахи мають репутацію складних і важких для вивчення.

Не правда! Коли ти навчаєшся як писати і читати шахи, вони стають набагато легшими. Я навчився читати в 4 роки.”

–Гросмейстер Ясер Сейраван, 4-разовий чемпіон США з шахів

**“Цей буклет може бути використан в класі,
щоб допомогти дітям:**

- a) Навчайся як читати, писати, та дотримуйся вказівок.**
- b) Підвищуй просторове усвідомлення, щоб розпізнавати закономірності.**
- c) Розвивай навички та стратегії запам'ятовування для вирішення задач.”**

–Карен Вульф, вчителька другого класу

Saint Louis Chess Campus

saintlouischessclub.org | worldchesshof.org